

Тур О. М.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава,
Україна, 1.oksanetur@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2754-9963>

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ЇХНЬОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті проаналізовано поняття «творчість» як психолого-педагогічний феномен, а також «творчий потенціал» як цілісну систему характерних рис і здібностей особистості; наведено різні підходи до визначення природи творчості та розглянуто їх практичне застосування в контексті професійного розвитку педагогів дошкільної освіти. Зокрема, психоаналітичний підхід наголошує на важливості самопізнання та рефлексії для педагога; когнітивний – на значущості для вихователя розвитку гнучкості мислення, здатності до генерації ідей, пошуку нестандартних рішень педагогічних завдань; гуманістичний – на цінності створення сприятливого психологічного середовища та самоактуалізації працівників дошкільця. З'ясовано, що розуміння природи творчості є важливим для ефективного розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів, а також що її специфіку визначає поєднання кількох взаємопов'язаних чинників, як-от: педагогічна діяльність вихователя, вікові особливості дошкільників, постійно мінливі вимоги сучасної освіти. Запропоновано детальну структуру творчого потенціалу вихователя закладу дошкільної освіти, в якій виокремлено чотири структурних компоненти (інтелектуально-творчий, креативно-мотиваційний, регуляторно-ціннісний, рефлексивно-аналітичний), кожний із яких об'єднує відповідні групи здатностей. Зроблено висновок про необхідність орієнтування вищої школи на цілеспрямоване стимулювання креативності, підвищення ментальної пластичності здобувачів освіти та формування в них ініціативності. Надано практичні рекомендації для розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів, що сприятимуть їх якісній підготовці до успішної інноваційної діяльності, такі як трансформація освітнього середовища закладу вищої освіти, активізація активних та інтерактивних форм навчання, імплементація в освітній процес інноваційних освітніх технологій, посилення практикоорієнтованої підготовки та співпраці із закладами дошкільної освіти, систематичне використання методів, що сприяють розвитку рефлексивних навичок і самоаналізу.

Ключові слова: творчість, підходи до вивчення творчості, творчий потенціал вихователя, структура творчого потенціалу вихователя, інноваційна діяльність у дошкільній освіті.

JEL classification: I21, J24, O31.

DOI: 10.32987/2617-8532-2025-2-5-15.

У сучасному світі, що динамічно розвивається, інновації набувають дедалі більшого значення в усіх сферах життя, й дошкільна освіта не є винятком.

Зростання ролі інноваційних підходів у дошкільній освіті зумовлене необхідністю формування в дітей раннього віку ключових компетентностей, які

© Тур О. М., 2025

стануть запорукою їхнього успішного майбутнього. В умовах постійних змін та інформаційного перенасичення, традиційні методи навчання не завжди здатні повною мірою розкрити потенціал кожної дитини, стимулювати її творче мислення, ініціативність і здатність до самостійного пізнання світу. Саме тому впровадження новітніх педагогічних технологій, нестандартних форм організації освітнього процесу й оригінальних підходів до розвитку дітей стає не просто бажаним, а необхідним елементом якісної дошкільної освіти, спрямованим на виховання креативної, допитливої та всебічно розвиненої особистості.

У контексті зростання значущості інновацій у дошкільній освіті особливої ваги набуває творчий потенціал вихователя. Адже саме креативний педагог здатний не лише сприймати та адаптувати новітні освітні підходи, а й генерувати власні оригінальні ідеї, методи та форми роботи з дітьми. Творчий вихователь виступає каталізатором інноваційного процесу, спонукаючи дітей до нестандартного мислення, експериментування й пошуку нових рішень. Здатність до імпровізації, педагогічна гнучкість і вміння створювати освітнє середовище, що надихає, є ключовими чинниками успішного впровадження будь-яких інновацій, забезпечуючи їх ефективність та відповідність потребам сучасних дошкільників. Без розвиненого творчого потенціалу вихователя навіть найпрогресивніші освітні ініціативи ризикують залишитися формальними та не принести очікуваних результатів у становленні маленької особистості.

Проблема розвитку творчого потенціалу вихователів дошкільної

галузі є предметом досліджень багатьох науковців. Так, Н. Кривошея доводить існування прямого зв'язку між удосконаленням освіти та професійним зростанням педагогів [1, с. 110]. С. Гаврилюк зосереджує увагу на ключових складниках професійного потенціалу майбутніх вихователів дитячих садків, підкреслюючи важливість створення в університетах сприятливого освітнього середовища для заохочення ініціативності й самостійності майбутніх педагогів [2, с. 6]. О. Міхеєва та О. Чубкова аналізують основні напрямки творчої діяльності педагога закладу дошкільної освіти та принципи її регулювання, що є важливим теоретико-методичним підґрунтям для розуміння сутності й змісту управлінської культури керівника дитячого садка в контексті ефективної інноваційної діяльності [3, с. 73]. Г. Борин вивчає різні способи творчого розвитку майбутніх вихователів в освітньому процесі закладу вищої освіти [4, с. 51]. І. Голенко досліджує вплив інноваційних процесів на формування готовності педагогів дошкільної освіти до впровадження інновацій [5]. А. Біркеланд і С. Одемоланд у своїх працях зазначають, що міжкультурна інтеграція вихователів сприяє обміну інноваційними ідеями та збагаченню творчого досвіду [6, с. 380]. Попри чималу кількість теоретичних досліджень щодо розвитку творчого потенціалу майбутніх працівників дошкільної галузі, актуальність цього питання залишається стабільно високою.

Пропонована оглядова стаття має на меті на основі аналізу й узагальнення наукових джерел обґрунтувати фундаментальне значення творчого потенціалу майбутніх вихователів для

інноваційної діяльності в дошкільній освіті та запропонувати практичні рекомендації щодо його розвитку.

Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: *теоретичний аналіз* наукових джерел – для розкриття сутності основних понять і узагальнення існуючих підходів; *компонентний аналіз* – для визначення ключових складників творчого потенціалу, важливих для інноваційної діяльності; *системний аналіз* – для розгляду психолого-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу; *синтез та узагальнення* – для об'єднання ключових ідей у цілісне розуміння досліджуваної проблеми; *моделювання* – для розроблення рекомендацій щодо розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів.

У «Сучасному тлумачному словнику української мови» *творчість* визначено як «1. Діяльність, що спрямована на створення духовних і матеріальних цінностей. 2. Те, що створено внаслідок такої діяльності, сукупність створеного ким-н. 3. Здатність творити» [7, с. 850]. Це складний психологічний феномен, який полягає у створенні будь-чого нового, оригінального та цінного. Творчість охоплює не лише вироблення матеріальних об'єктів, а й генерацію нових ідей, рішень, концепцій. У контексті педагогіки творчість виявляється в здатності педагога до нестандартного планування занять, розроблення унікальних дидактичних матеріалів, пошуку індивідуальних підходів до кожної дитини та створення атмосфери, що сприяє самовираженню й пізнанню.

Є різні підходи щодо природи творчості, її джерел і значущості. Розглянемо основні з них (психоана-

літичний, когнітивний, гуманістичний) та їх практичне застосування в контексті професійного розвитку педагогів дошкільної освіти.

Психоаналітична теорія, започаткована З. Фрейдом, розглядає творчість як сублімацію несвідомих бажань і конфліктів [8, с. 576]. Згідно з цією теорією, творчий акт є способом вираження або трансформації витіснених імпульсів, що виникають із дитячих переживань чи внутрішніх конфліктів. Наприклад, людина, яка в дитинстві відчувала брак уваги, може сублімувати ці переживання в написанні зворушливих історій або створенні арт-об'єктів, що привертають увагу аудиторії. У контексті професійного розвитку педагогів дошкільної освіти ця теорія підкреслює важливість самопізнання й рефлексії для педагога. Розуміння власних несвідомих мотивів, переживань і витіснених емоцій може допомогти педагогу усвідомити джерело своїх творчих поривів, а також краще зрозуміти поведінку дітей, які теж можуть сублімувати свої внутрішні стани через гру, малювання чи інші види діяльності. Хоча пряме застосування психоаналізу в педагогічній практиці є складним, розуміння несвідомих процесів може сприяти розвитку емоційного інтелекту та глибинної емпатії вихователя, що важливо для формування довірливої атмосфери в освітньому процесі.

Когнітивна теорія, одним із яскравих представників якої є Д. Гілфорд, фокусується на розумових процесах, що лежать в основі творчості [9]. Згідно з когнітивним підходом, творчість є результатом складних когнітивних операцій, таких як дивергентне мислення (здатність генерувати безліч

різноманітних ідей), конвергентне мислення (здатність вибирати найкраще рішення з багатьох варіантів), асоціативне мислення, переструктурування інформації та здатність до розв'язання проблем [10, с. 57]. У контексті професійної підготовки вихователів цей підхід пропонує конкретні стратегії розвитку творчості, акцентуючи на формуванні гнучкості мислення, здатності до генерації ідей (мозковий штурм, синектика), пошуку нестандартних рішень педагогічних завдань. Навчання майбутніх педагогів дошкільної галузі методів пошуку інформації, системного аналізу, проблемного навчання й розвитку критичного мислення безпосередньо сприяє їх творчому зростанню. Педагог, який володіє цими навичками, здатний ефективно розробляти інноваційні заняття, адаптувати освітні програми до індивідуальних потреб дітей та знаходити креативні виходи зі складних ситуацій.

Згідно з гуманістичною теорією, представниками якої є насамперед видатні психологи А. Маслоу та К. Роджерс, творчість є невід'ємною частиною самоактуалізації особистості. Згідно з цим підходом, кожна людина має вроджену потребу й потенціал до творчості, і її розвиток відбувається тоді, коли особистість почувається вільною, прийнятою та здатною до самовираження. Творчість тут розглядається не як механізм подолання конфліктів, а як природний прояв здорової, повноцінної особистості, що прагне до реалізації своїх внутрішніх можливостей [11, с. 90–91]. У контексті розвитку творчості вихователів дошкільної галузі гуманістичний підхід є особливо цінним, оскільки зосереджує увагу

на створенні сприятливих умов для розкриття творчого потенціалу: формування позитивного ставлення до себе, розвитку самооцінки, прийняття своїх сильних сторін і обмежень, а також створення атмосфери психологічної безпеки та свободи самовираження. Важливо заохочувати майбутніх вихователів експериментувати, бути ініціативними, ризикувати й не боятися помилок. Поряд із цим для педагогів, які прагнуть розвинути творчість у своїх вихованцях, ключовими є емпатія, безумовне прийняття та конгруентність (щирість), адже ці риси допомагають створити атмосферу довіри й підтримки.

Кожна з розглянутих теорій пропонує унікальний погляд на феномен творчості, доповнюючи цілісне уявлення про нього. Психоемпатичний підхід наголошує на важливості самопізнання, когнітивний – на розвитку розумових навичок, а гуманістичний – на створенні сприятливого психологічного середовища та самоактуалізації. Комплексне застосування цих підходів у процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі допоможе цілісно розвинути їхній творчий потенціал, а отже, стане міцним фундаментом для інноваційної діяльності в дошкільній освіті та формування нового покоління креативних і успішних особистостей.

Розуміти природу творчості важливо для ефективного розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів. Такий потенціал є не просто бажанням створювати нове, а цілісною системою характерних рис і здібностей, зокрема гнучкого мислення, розвиненої уяви, ініціативності, здатності до рефлексії й постійного самовдосконалення [12, с. 22], що дає

змогу педагогу ефективно розв'язувати професійні завдання, генерувати оригінальні ідеї, знаходити нестандартні рішення, стимулювати розвиток дітей, упроваджувати інновації в освітній процес та успішно взаємодіяти із соціальним оточенням.

Специфіку творчого потенціалу вихователя дошкільної освіти визначає унікальне поєднання кількох взаємопов'язаних чинників. Першим чинником є сама педагогічна діяльність вихователя, що вимагає постійного пошуку ефективних форм і методів взаємодії з дітьми, вирішення нестандартних ситуацій та адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб. Другий чинник – це вікові особливості дошкільників. Робота з малюками вимагає від вихователя особливої гнучкості, емпатії, уяви та здатності до гри, оскільки саме ці фактори є основними інструментами розвитку в ранньому віці. Третім чинником є постійно мінливі вимоги сучасної освіти, продиктовані швидким розвитком суспільства, новими науковими відкриттями й інноваціями. Це зумовлює потребу в безперервному оновленні знань, умінь і підходів педагога, у його готовності до інновацій та здатності відповідати на виклики часу. Тож творчий потенціал вихователя формується на перетині цих динамічних елементів, роблячи його адаптивним і багатограним. У зв'язку з цим ми виокремлюємо у структурі творчого потенціалу вихователя здатності, розподілені за чотирма структурними компонентами:

1. Інтелектуально-творчий компонент, який охоплює розумові здібності, що лежать в основі творчого процесу. Для інноваційної діяльності вихователю необхідно мати:

а) здатність до генерування безлічі різноманітних ідей, варіантів розв'язання однієї проблеми (дивергентне мислення). У контексті інновацій завдяки цьому вихователь може придумувати численні способи організації ігрової діяльності, розробляти різні сценарії занять, знаходити багато підходів до вирішення конфліктних ситуацій із дітьми чи батьками;

б) здатність до швидкої зміни когнітивних парадигм, відмови від стереотипних підходів та продукування новаторських рішень (гнучкість і оригінальність мислення). У роботі з дошкільниками ці риси проявляються в умінні вихователя оперативно реагувати на динамічні умови освітнього процесу (наприклад у разі невідповідності запланованої діяльності інтересам дітей), розробляти альтернативні засоби надання інформації й адаптувати навчальні методики до різноманітних вікових та індивідуальних особливостей дошкільників. Проявом оригінальності є також створення авторських навчальних посібників, унікальних сюжетних ігор або нетрадиційне естетичне оформлення групового приміщення;

в) здатність до ідентифікації та осмислення латентних проблем і суперечностей у педагогічній діяльності, які залишаються непоміченими для інших суб'єктів освітнього процесу (проблемне бачення). Ця компетентність виступає вихідним пунктом для будь-якої інноваційної діяльності, оскільки інновації апіорі є відповіддю на наявні виклики чи незадоволені потреби. Вихователь, що володіє розвиненим проблемним баченням, здатен своєчасно виявляти невідповідність чинних освітніх програм актуальним потребам сучасних дітей

або констатувати зниження ефективності певних методичних підходів.

2. Креативно-мотиваційний компонент, який визначає внутрішнє прагнення майбутнього вихователя до творчості й інновацій і включає:

а) здатність до пізнавальної активності та допитливості, що зумовлені внутрішньою потребою в здобутті нових знань, розширенні досвіду й дослідженні невідомого. Ця здатність детермінує прагнення вихователя до безперервного професійного розвитку, що проявляється в систематичному навчанні, участі в освітніх семінарах, критичному аналізі актуальної науково-педагогічної літератури та активному пошуку інформації про передові педагогічні практики. Відсутність цієї здатності унеможливорює адекватне реагування на сучасні освітні тенденції й ефективне впровадження інноваційних методик;

б) здатність до саморозвитку та самореалізації, що відображає внутрішню потребу освітянина в постійному вдосконаленні власної особистості й професійної компетентності, а також у максимальній реалізації наявного потенціалу. У контексті професійної діяльності вихователя дошкільного закладу це проявляється в прагненні не зупинятися на досягнутому, знаходити нові можливості для професійного зростання, а також у розумінні педагогічної діяльності як динамічного простору для експериментування, впровадження інновацій і неперервного вдосконалення професійної компетентності;

в) здатність до ініціативності, яка характеризується готовністю до ініціювання нових проєктів, генерування ідей і взяття відповідальності за їх імплементацію. У контексті іннова-

ційної діяльності майбутніх педагогів дошкільця ця здатність є особливо цінною, оскільки ефективність такої діяльності часто залежить від здатності вихователя активно просувати в освіту нові концепції;

г) здатність до стійкої внутрішньої мотивації до творчості, що зумовлює постійне прагнення до створення нового, ефективного розв'язання проблем та вдосконалення освітнього процесу, незалежно від зовнішніх стимулів.

3. Регуляторно-ціннісний компонент, який відображає здатність вихователя керувати своїми емоціями та виявляти вольові риси в процесі творчості й впровадження інновацій і включає:

а) емпатію та педагогічний такт як здатність глибоко відчувати й розуміти емоційний стан, потреби та інтереси кожної дитини, здатність створити оптимальне освітнє середовище, що сприяє індивідуальному розкриттю потенціалу вихованців;

б) натхнення й ентузіазм, що є рушійною силою творчості, сприяючи подоланню перешкод;

в) готовність до ризику та експериментування, оскільки інноваційна педагогічна діяльність нерозривно пов'язана з усвідомленим ризиком. Творчий вихователь демонструє готовність до апробації нових методик та імплементації нестандартних підходів до розв'язання професійних завдань, навіть якщо вони відхиляються від традиційних парадигм. Він визнає, що не всі експерименти завершаться успіхом, проте кожний із них розглядається як цінний емпіричний досвід, що сприяє подальшому професійному зростанню й удосконаленню.

4. Рефлексивно-аналітичний компонент, що проявляється в глибокому осмисленні власної діяльності та її результатів і об'єднує:

а) здатність до самоаналізу й самооцінки, тобто вміння критично оцінювати власну роботу, виявляти сильні та слабкі сторони, а також аналізувати успіхи й невдачі. Такий підхід дає змогу коригувати інноваційні методи та постійно їх удосконалювати;

б) здатність до рефлексії, тобто критичного розмірковування над власним досвідом із метою виокремлення ключових елементів та їх подальшого узагальнення. Саме рефлексія допомагає вихователю вчитися на власному досвіді, перетворюючи його на міцне підґрунтя подальших інновацій і професійного зростання;

в) здатність до зворотного зв'язку як відкритості до критики та готовності вислухати думки колег, батьків і, що найважливіше, дітей. Це дає змогу зробити інновації більш адаптивними й ефективними, врахувавши різноманітні точки зору та потреби.

Отже, творчий потенціал майбутнього вихователя – це інтегральна єдність його характеристик, що є фундаментом для інноваційної діяльності та визначає здатність педагога ефективно, гнучко й оригінально розв'язувати професійні завдання, створюючи умови для повноцінного розвитку кожної дитини.

Для забезпечення якісної підготовки майбутніх педагогів дошкільної галузі, здатних до інноваційної та трансформаційної діяльності, освітній процес у вищій школі має бути орієнтований на цілеспрямоване стимулювання креативності, підвищення ментальної пластичності й формування ініціативності у здобува-

чів освіти. У цьому контексті вважаємо об'єктивно необхідним надання практичних рекомендацій для розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів, що сприятимуть якісній підготовці до успішної інноваційної діяльності в дошкільній освіті.

Першим кроком, на наше переконання, має стати трансформація самого освітнього середовища закладів вищої освіти, щоб студенти відчували атмосферу змін на власному досвіді. Така трансформація повинна включати: модернізацію навчальних програм, введення спецкурсів і тренінгів із розвитку креативного мислення; оновлення матеріально-технічної бази – створення інтерактивних лабораторій, медіацентрів, «творчих майстерень», де студенти зможуть експериментувати з новими дидактичними матеріалами й технологіями; заохочення студентів до експериментування та «права на помилку», підтримку ініціативи й урахування індивідуальних здібностей та інтересів кожного учасника освітнього процесу; стимулювання викладачів до інноваційної діяльності, що передбачає підтримку їхніх наукових досліджень у сфері педагогічних інновацій, заохочення до використання інтерактивних методів навчання.

Другим кроком, який нерозривно пов'язаний із першим, є відмова від пасивних форм навчання та заміна їх формами, що активізують пізнавальну діяльність і спонукають до творчості. Маються на увазі, наприклад, *проблемні лекції та семіари*, які вимагають від студентів самостійного пошуку рішень, аналізу й синтезу інформації; *кейс-методи*, що передбачають детальний аналіз реальних чи змодельованих педагогічних ситуа-

цій із практики закладів дошкільної освіти, де студенти можуть запропонувати власні, оригінальні варіанти вирішення; *проектна діяльність*, яка уможлиблює розроблення студентами інноваційних методик, дидактичних матеріалів, сценаріїв інтегрованих занять тощо; *ігрові технології*, що дають змогу студентам «прожити» досвід упровадження інновацій, відпрацювати навички командної роботи, прийняття рішень у нестандартних обставинах; *брейнстормінг*, регулярне застосування якого допомагає генерувати неординарні ідеї, розвивати асоціативне мислення та долати стереотипи при розв'язанні педагогічних завдань.

Третім кроком є імплементація інноваційних освітніх технологій, якот: ІКТ-інструменти для креативності, а саме графічні редактори (GIMP, Krita, Microsoft Paint, CorelDRAW, Inkscape, Vectr або онлайн-редактори), програми для створення презентацій (Canva, Google Slides, Keynote, Prezi, Piktochart, SlideDog, FlowVella, PowToon), інтерактивні віртуальні й екранні дошки (електромагнітні, з інфрачервоною чи оптичною технологією, сенсорними екранами) для розроблення навчальних матеріалів і презентації своїх ідей; VR/AR-технології (віртуальна та доповнена реальність) для моделювання педагогічних ситуацій і відпрацювання творчих рішень у безпечному віртуальному середовищі. Упровадження цих інноваційних освітніх технологій нерозривно пов'язане з якісним внутрішнім зворотним зв'язком, що є ключовою умовою ефективності навчання. «Такий зв'язок призначений для самокорекції навчальної діяльності самим студентом і дає змогу

студенту зробити свідомий висновок про успішність навчальної діяльності. Він спонукає студента до роздумів, є стимулом для подальших дій, допомагає оцінити та скоригувати результати навчальної діяльності» [13, с. 222]. Поєднання інноваційних технологій із механізмами внутрішнього зворотного зв'язку створює цілісну систему для постійного розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів, що є запорукою їхньої подальшої успішної інноваційної діяльності.

Четвертий крок – організація практикоорієнтованої підготовки й тісна співпраця із закладами дошкільної освіти. Творчість формується в дії, тому необхідно обирати за бази практик ті садочки, які активно впроваджують інновації; призначати наставниками від баз практики досвідчених, творчих вихователів; проводити систематичний аналіз результатів практичної діяльності з обговоренням успіхів і невдач у впровадженні творчих ідей.

П'ятий крок – систематичне використання методів розвитку рефлексивних навичок і самоаналізу, оскільки вони уможливають усвідомлення майбутніми вихователями власного творчого потенціалу та його значущості для професійної діяльності. До таких методів відносимо: ведення щоденників спостережень та рефлексії; елементи самооцінювання та взаємооцінювання робіт студентів, що допомагає їм критично осмислювати власні досягнення й виявляти зони для розвитку; спільний аналіз відеозаписів занять чи конкретних педагогічних ситуацій з обговоренням можливих варіантів дій та їхніх наслідків тощо.

На наше переконання, урахування запропонованих практичних рекомендацій сприятиме всебічному системному розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів, забезпечуючи їхню готовність до динамічної й інноваційної діяльності в умовах сучасного закладу дошкільної освіти.

Отже, творчий потенціал майбутнього вихователя – це багатогранна сукупність рис, що є не просто бажанням до новаторства, а фундаментом для успішного запровадження в дошкільній освіті нових, якісно кращих підходів, методів, технологій і форм організації освітнього процесу, що призводить до значних позитивних

змін. Це двигун, який перетворює ідеї на реальність, забезпечує гнучкість їх упровадження та, зрештою, формує нове покоління творчих, ініціативних та адаптованих до змін особистостей. Без розвиненого творчого потенціалу вихователя інновації залишаються лише деклараціями на папері, не знаходячи втілення в реальному освітньому процесі.

Пріоритетним напрямком подальших досліджень вважаємо розроблення й апробацію комплексних методик для формування творчого потенціалу майбутніх вихователів у контексті їхньої інноваційної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Кривошея Н. Б. Творча діяльність вихователя як чинник формування творчої особистості дошкільника. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 12. Т. 2. С. 110–113. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.24>.
2. Гаврилюк С. Актуалізація професійного потенціалу майбутніх вихователів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2021. Вип. 2 (24). С. 6–13. DOI: [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(24\).2021.244168](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(24).2021.244168).
3. Міхеева О. І., Чубкова О. В. Творчість вихователя сучасного дошкільного закладу як фактор оптимізації педагогічної діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 10.1 (74.1). С. 73–76. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/10.1/18.pdf>.
4. Борин Г. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вихователя у процесі підготовки до керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 4 (9). С. 51–63. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4\(9\)-51-63](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4(9)-51-63).
5. Голенко І. В. Інноваційні процеси у дошкільній освіті та готовність педагога до їх впровадження. *Досвід роботи вихователя закладу дошкільної освіти: традиційні підходи та інновації*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 19 трав. 2020 р.). Ужгород. URL: <https://genezum.org/library/innovaciyni-procesy-u-doshkilniy-osviti-ta-gotovnist-pedagoga-do-ih-vprovadjennya>.
6. Birkeland Å., Ødemotland S. Disorienting Dilemmas – the Significance of Resistance and Disturbance in an Intercultural Program within Kindergarten Teacher Education. *Integrative Psychological and Behavioral Science*. 2018. Vol. 52. P. 377–387. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12124-018-9433-y>.
7. Дубічинський В., Кусайкіна Н., Цибульник Ю. Сучасний тлумачний словник української мови (100 000 слів) / за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : ВД «Школа». 2009. 1009 с.
8. Ellman S. J. When Theories Touch: A Historical and Theoretical Integration of Psychoanalytic Thought. London : Routledge, 2010. 736 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429484933>.
9. Галян І. М. Психодіагностика. Київ : Академія, 2011. 464 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/521-psihodagnostika-galyan-m.html>.

10. Яцюк М. Когнітивний компонент креативності особистості юнацького віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Сер. : Педагогіка. Психологія.* 2022. № 2. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2022-2.08>.

11. Михайлюк Л. М. Розвиток особистості в гуманістичній психології А. Маслоу та К. Роджерса. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка.* 2007. № 2 (20). Ч. 1. С. 89–92. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/8545>.

12. Холоденко В. О. Творчий потенціал особистості: зміст, структура та передумови успішної реалізації у мистецькій освіті. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.* 2019. Вип. 26. С. 22–28. URL: <https://sj.edu.edu.ua/index.php/tmae/article/view/103>.

13. Use of interactive internet services in education / V. Hriza et al. *International Journal of Computer Science and Network Security.* 2022. Vol. 22, No. 1. P. 218–224. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.30>.

Oksana Tur

Dr. Sc. (Pedagogical), Professor, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic",
Poltava, Ukraine, 1.oksanetur@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2754-9963>

CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS AS THE BASIS OF THEIR INNOVATIVE ACTIVITIES

Abstract. This article analyses the concepts of "creativity" as a psychological and pedagogical phenomenon, and "creative potential" as a holistic system of characteristic qualities and abilities of an individual. It presents different views on the nature of creativity and considers the practical application of these views within the context of the professional development of preschool teachers. Attention is drawn to approaches such as: psychoanalytic, which emphasises the importance of self-knowledge and reflection for the teacher; cognitive, which highlights the significance for the teacher of developing flexibility of thinking, the ability to generate ideas, and the search for non-standard solutions to pedagogical tasks; humanistic, which underscores the value of creating a favorable psychological environment and fostering self-actualisation among preschool educators. It was found that understanding the nature of creativity is crucial for the effective development of the creative potential of future teachers. Its specificity is determined by a combination of several interrelated factors, particularly: the teacher's pedagogical activity, the age characteristics of preschoolers, and the constantly changing requirements of modern education. A detailed structure of the creative potential of a preschool teacher is proposed, distinguishing four structural components: cognitive, motivational, emotional-volitional, and reflective, each of which unites corresponding groups of abilities. A conclusion is made regarding the need for higher education to focus on the purposeful stimulation of creativity, increasing mental plasticity, and forming initiative in students. Practical recommendations are provided for the development of the creative potential of future teachers, which will contribute to high-quality preparation for successful innovative activities in preschool education. These recommendations include: transforming the educational environment of higher education, activating active and interactive forms of learning,

implementing innovative educational technologies in the educational process, strengthening practice-oriented training and cooperation with preschool education institutions, and systematically using methods that promote the development of reflective skills and self-analysis.

Keywords: creativity, approaches to studying creativity, creative potential of the educator, structure of the educator's creative potential, innovative activities in preschool education.

References

1. Kryvosheia, N. (2019). Educator's creative activities as a factor of developing a preschooler's creative personality. *Innovative Pedagogy*, 12(2), 110-113. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.24> [in Ukrainian].
2. Havryliuk, S. (2021). Actualization of professional potential of future educators. *Problems of Modern Teacher Training*, 2(24), 6-13. DOI: [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(24\).2021.244168](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(24).2021.244168) [in Ukrainian].
3. Miheyeva, O., & Chubkova, O. (2019). Creativity of the educator of the modern kindergarten as a factor of optimization of pedagogical activity. *Young Scientist*, 10.1(74.1), 73-76. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/10.1/18.pdf> [in Ukrainian].
4. Boryn, G. (2022). Development of the creative potential of the future educator in the process of preparation for the management of artistic and constructive activities of preschool children. *Prospects and innovations of science*, 4(9), 51-63. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4\(9\)-51-63](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4(9)-51-63) [in Ukrainian].
5. Holenko, I. (2020). Innovative processes in preschool education and teachers' readiness to implement them. *Experience of preschool teachers: traditional approaches and innovations*, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Uzhhorod. Retrieved from <https://genezum.org/library/innovaciyni-procesy-u-doshkilniy-osviti-ta-gotovnist-pedagoga-do-ih-vprovadjennya> [in Ukrainian].
6. Birkeland, Å., & Ødemotland, S. (2018). Disorienting Dilemmas – the Significance of Resistance and Disturbance in an Intercultural Program within Kindergarten Teacher Education. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 52, 377-387. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12124-018-9433-y>.
7. Dubichynskyi, V., Kusaikina, N., & Tsybulnyk, Yu. (2009). *Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language (100,000 words)*. Kharkiv: VD "Shkola" [in Ukrainian].
8. Ellman, S. (2010). *When Theories Touch: A Historical and Theoretical Integration of Psychoanalytic Thought*. London: Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429484933>.
9. Halian, I. (2011). *Psychodiagnostics*. Kyiv: Akademia. Retrieved from <https://westudents.com.ua/knigi/521-psihodagnostika-galyan-m.html> [in Ukrainian].
10. Yatsyuk, M. (2022). Cognitive component of adolescent personality creativity. *Scientific Bulletin of Vinnytsia Academy of Continuing Education. Series: Pedagogy. Psychology*, 2, 56-61. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2022-2.08> [in Ukrainian].
11. Mykhayliuk, L. (2007). Personal development in the humanistic psychology of A. Maslow and K. Rogers. *Bulletin of NTUU "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogy*, 2(1), 89-92. Retrieved from <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/8545> [in Ukrainian].
12. Kholodenko, V. (2019). Creative potential of a personality: the essence, contents, components and preconditions for successful implementation in arts education. *Scientific Journal of Dragomanov State University of Ukraine*, 26, 22-28. Retrieved from <https://sj.udu.edu.ua/index.php/tmae/article/view/103> [in Ukrainian].
13. Hriza, V., Krasnenko, O., Petrenko, S., Tur, O., Shpyh, N., & Ponomarenko, L. (2022). Use of interactive internet services in education. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 218-224. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.30>.